

cum Spynie undis, unde multum egregiae telluris haustum lacui accessit, neque quotidie cessat malum.

Spæa.

Spæa, ingens, limpidissimus, rapidissimus, omnium secundum Taum maximus, emergit ex exiguo lacu sui nominis, in jugis quæ Badenochiam & Lochabriam interjacent: ut plurimum incitato cursu in ortum æstivum, altis undique montibus septus, silvisque coronatus, multis fluviis, innumeris torrentibus, è montium præcipitijs auctus, fertur, donec intra sex milia mari appropinquaverit, tum recta in aratum deslectens, plana & culta secans, multum damni vicinis campis dans, ostia subit: nullo portu insignis, minora navigia ægre admittit, vix ad mille passus æstum sentiens: non raro æstivis caloribus, nullis imbribus, flantibus Zephyris, qui undas impellunt, intumescit. Nullus Britannia fluvius proventu salmonum ei par, præter Dæam & Donam, quem tamen utrumque variis annis æquat: coniduntur enim & exportantur hinc quotannis plerunque octuaginta, non raro supra centum Lassas ut vocant, quarum si ratio ad Tonnas ineatur, quarta parte excedent. Tota hæc tam quæstuosa dominis piscatura intra paucissimos æstivos menses, & intra miliaris unius spatiū absoluitur, ad vicum Germach dictum. Toto cursu à fontibus piscatura exercetur, at vix coniduntur, sed in quotidianos usus cedunt, & tridentibus uncinatis, clara luce manu in pisces natantes jactis, aut coribus vimineis corio circumiectis noctu piscatio hæc instituitur, corbes hos apprime Lucanus describit:

*Primum cana salix, madefacto vimine, parvam
Texitur in puppim, cæsoque induita juvencu,
Vectoris patiens tumidum supereminet amnem.*

Corbes hos nemo sanus & inexpertus ingreditur, assueti tamen audacter, cestante omni alio trajectu, feroci fluvio supra modum intumescenti feliciter se credunt. Ius tam lucrosæ piscaturæ ad cœnobium Pluscardense ab antiquo spectabat: de qua re fama ad nos manavit, quandam è Regibus nostris antiquioribus, cuius nomen intercidit, ex itinere in hoc cœnobium divertisse, epulisque minime regalibus exceptum, mirantique vilem apparatum, Cœnobiam hoc ex inopia excusasse: subjecienti Regi, quidvis se præstiturum, quod sine aliorum injuria concedi posset, cœnobiam respondisse, nihil jam vacui in terra relictum, omnibus possessis, petere se solum pauca in fluente stadia, quæ neminem læderent, & juris regii essent, quod annuente Rege facile concessum est.

Diviso.

In duas præfecturas seu vicecomitatus Provincia hæc dividitur: prima, eaque major, Elginæ & Forressæ nominibus venit; altera angustior, Narniensis à nomine urbecula vocatur.

Excipiuntur hinc prædia & terræ, quæ ad Episcopatum Moraviensem ab antiquo spectabant, in his enim jura Regalia Episcopus habebat, quæ nunc fisco cesserunt. Aliquantum quoque soli circa Innernessam urbem ad eam præfecturam pertinet.

Oppida sunt Innernessa, ad Nessum, qui ^{Oppida,} ponte sublico trajicitur, portu infido & mino- ^{Innernessa.} rum navigiorum solum capace, cæterum commodissimo loco posita, & ad regionum vicinarum commercia suscipienda idoneo: antiquitus Regum domicilium: Arx in ameno colle urbem & viciniam omnem late despicit: ager suburbanus fecundus: nihil deest, nisi quod gleba illa bituminosa qua instruitur focus longius petenda.

Potus omnium harum provinciarum cerevisia, cum lupulo, frequentius sine eo, antiquo more decocta. Non deest omnibus his oppidis vini transmarini copia, & quo satis pretio. Memini me adolescenti cum Lutetia domum redirem, vidisse vinum Rotomagi longe carius vanniisse, quam post paucos menses idem in his oris vanniebat: erat autem utrumque Burdigala adiectum: Causa erat modicum tum apud nos vectigal. At præter vina habent nativum suum liquorem, aquam vitæ dictum, quo præsente (nunquam autem deest) fastidiuntur vina etiam generosissima: Extrahitur liquor hic è cerevisia, adhibitis aromatibus, ubique fere, & tanta copia, ut omnibus sufficiat. Hoc se ingurgitant plenis haustibus, ut peregrinis miraculo sit, (tantæ ejus vires sunt) ad hæc eos durare posse. Nemo fere melioris notæ abstemius, nec hanc infamiam matronæ effugint. Itinerantes asperrima hyeme, intensissimis frigoribus, lagenula hujus liquoris & caseolis aliquot muniti, nam de obsonio aut pane parum solliciti sunt, longissima itinera sine incommodo pedibus emetiuntur: Et quanquam hæc ad hanc urbem adnotaverim, communis omnium harum regionum hic mos est.

Paulum sequendo littus visitur nova substruclio Comitum Moraviae, (castrum Stuarti vocant) ameno & fertili loco posita, cui adhaeret ecclesia parochialis Pettie vocata, ubi superioribus temporibus servabantur ossa gygantæ Ioannis, per antonomasiam Parvi dicti: quæ intra meam ætatem, flammis absunta ecclesia, non amplius comparent. Propius ad urbem est Cullodin arx; neque longe illinc Dac-hous ^{Castrum} Ba-
^{Stuarti,} ronis Fraserii de Lovatt castrum. At legendo oram ^{Cullodin} arx.
maris, præterita Ardir syr, ubi trajectus est, solitudine est, ubi cædis exercitus Danorum vestigia supersunt.

Sequitur Narna, ad ostia Narni littore are- ^{Narna.} noso posita, ubi, si quid mihi contra omnium consensum dicere liceat, hic Ptolemæum Alanta castra locasse video, quæ cæteri ad Edinburgum retulerunt: nulla certe in numeris ejus menda,